Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit
Paul Roncken
Postbus 80300
3508 TH UTRECHT

DATUM	14 april 2020	TEAM	SLO/PL1
NUMMER	820EEDD	REFERENTIE	Conny Raijmaekers
UW BRIEF VAN	n.v.t.	DOORKIESNUMMER	06-31979630
UW NUMMER	n.v.t.	E-MAILADRES	conny.raijmaekers@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	Afschrift van de beantwoordingsbrief naar aanleiding van PCL-adviezen	ONDERWERP	Beantwoording PARK-adviezen voor Omgevingsvisie en -verordening

Geachte heer Roncken,

U heeft gedurende de totstandkoming van de Ontwerp Omgevingsvisie en -verordening meegedacht met het college en heeft naar aanleiding van het concept Ontwerp wat wij in december ter consultatie aan onze partners hebben aangeboden, een formeel advies gegeven. Aanvullend hierop heeft u ook een advies gegeven voor inbedding van Ringpark in de Omgevingsvisie. Wij danken u voor deze betrokkenheid en reageren, nu wij de ontwerpen vastgesteld hebben, graag op uw adviezen. Onze weergave van uw advies hebben wij daarbij cursief opgenomen.

Advies concept Ontwerp Omgevingsvisie en -verordening
Wij zijn blij zijn met de rijkdom in uw advies. En wij zijn verheugd met de complimenten over de gekozen opzet (‘*helder, goed geschreven en met voldoende beeld- en kaartmateriaal’*), onderbouwing (‘*getalsmatig onderbouwde doelen’*), thematiek (‘*urgent en divers’*), werkwijze (‘*heldere omslag in denken’*) en toonzetting (‘o*ptimistisch en niet dwingend’*). Uit uw bewoordingen concluderen wij dat wij in onze opzet geslaagd zijn om een verbindende en verbeeldende Omgevingsvisie op te stellen die ons goed gesteld doet staan om met de opgaven die op ons afkomen om te gaan.

U ziet verschillende aanleidingen voor debat. Allereerst ziet u een omslag van de rode contour als beperking van de ontwikkelruimte naar kwalitatieve voorwaarden aan ontwikkelingen. We nemen in de Omgevingsvisie en -verordening vooral afstand van de naam rode contour. De grens tussen het stedelijk en landelijk gebied blijft echter wel bestaan. Hij wordt wel flexibeler, in de zin dat bij een goede onderbouwing via de regionale programmering ruimte ontstaat om aansluitend aan het stedelijk gebied te gaan bouwen. De Omgevingsverordening legt voor die onderbouwing de basis. Deze wordt gebiedsgericht aangevuld via een door Provinciale Staten vast te stellen kader. De kwalitatieve voorwaarden worden inderdaad vanuit de basis beschreven, zodat ze eenduidig zijn. Overigens neemt dit niet weg, dat ook in de toekomst inbreiding voor uitbreiding gaat. bij de locatiekeuze voor nieuwe verstedelijking gaat onze voorkeur uit naar zo veel mogelijk binnenstedelijk/binnendorps (binnen het stedelijk gebied) nabij knooppunten te ontwikkelen en daarnaast in overig stedelijk gebied. Mocht dit onvoldoende mogelijkheden opleveren, dan komt nieuwe (grootschalige) uitleg koppelen aan hoogwaardig openbaar vervoer en aan (bestaande of nieuwe) knooppunten van de belangrijkste infrastructurele corridors en aansluitend aan het stedelijk gebied in beeld. In aanvulling hierop willen we onder voorwaarden ruimte bieden aan kernen voor kleinschalige uitbreiding voor lokale vitaliteit of ruimtelijke kwaliteit.

College van Gedeputeerde Staten
Archimedeslaan 6
Postbus 80300, 3508 TH Utrecht
T 030-2589111

Uw tweede aanleiding voor debat betreft meervoudig ruimtegebruik. U leest in de Omgevingsvisie dat dit alleen leidend zou zijn voor energielandschappen binnen de groene contour en binnen het NNN. Alle overige ontwikkelruimte vindt u sectoraal beschreven tot in de verordening aan toe. Meervoudig ruimtegebruik is echter in hoofdstuk 3 opgenomen als een centraal uitgangspunt voor al ons handelen. Dit komt op meerdere plaatsen terug, naast de voorbeelden die u noemt ook bijvoorbeeld bij verstedelijking (gemengde woon-werk-leefgebieden) en recreatie (gebruik maken van gemengde gebieden). Hoewel de regels in de verordening gestapeld moeten worden, is er ruimte voor flexibiliteit. Deze zit in de regels zelf en als dat niet mogelijk is in de ontheffingsmogelijkheid, de hardheidsclausule of het artikel over experimententeergebieden en innovaties. Hiermee kan een integrale afweging worden gemaakt van provinciale belangen en geldt de 'plussen en minnen-afweging' waarbij maatwerk kan worden geleverd voor een project dat per saldo positief bijdraagt aan provinciale belangen.

Als derde aanleiding voor debat benoemt u een aantal landelijke trends die nog niet of weinig herkenbaar zijn in de concept Ontwerp Omgevingsvisie. U vraagt of hier bewust afstand van is genomen of dat hier nog nader onderzoek en debat voor nodig is. Voor veel van deze onderwerpen is het detailniveau dusdanig, dat wij dit als onderdeel zien van de programma's die wij op gaan stellen c.q. gaan actualiseren ter uitvoering van de Omgevingsvisie. Een antwoord per trend:

- *CO2 als meetlat voor beleid, regulering en controle*. CO2-opslag en vastlegging zien wij als een mogelijke oplossing, maar hebben wij niet expliciet geagendeerd. Wel agenderen wij het voorkomen van CO2-uitstoot o.a. via het verminderen van de bodemdaling, de energietransitie en de mobiliteitstransitie. Uitwerking hiervan kan in programma's een plek krijgen, bijvoorbeeld voor bodemdaling, energie of bereikbaarheid.
- *Biodiversiteit als meetlat voor bouwprojecten*. We hebben biodiversiteit in de vorm van natuurinclusief ontwikkelen in brede zin geagendeerd. De manier waarop we daar inhoud aan gaan geven kan deel uit gaan maken van programma's.
- *Een apart hoofdstuk voor onderhoud-, aanpassing- en vervangingsopgaven*. Wij zien het in standhouden van het bestaande, naast het ontwikkelen van het nieuwe, als opgaven die beide nodig zijn. Inderdaad geeft de Omgevingsvisie met name richting aan het nieuwe. In de programma's zal ook aandacht zijn voor het bestaande, zowel op zichzelf, als in relatie tot het nieuwe.
- *Natuur en landbouw en de samenhang met andere opgaven*. Natuur en landbouw zijn, als grote grondgebruikers van ons landelijk gebied, samengenomen in één paragraaf. We hebben er namelijk voor gekozen om alle thema's een thuisbasis te bieden, op basis van samenhang en samenwerkingspartijen. Zowel in de paragraaf zelf, als ook bij andere thema's worden nadrukkelijk diverse relaties gelegd om deze thema's en hun opgaven te verbinden en te komen tot de gewenste resultante: een gezonde en veilige leefomgeving.
- *Kernrandzone in relatie tot de ringparkgedachte*. Beide zijn terug te vinden in onze Omgevingsvisie. We hebben ervoor gekozen de verworvenheden van het kernrandzonebeleid niet los te laten. Tegelijkertijd omarmen we graag de bredere ringparkgedachte. Beide kunnen hun eigen functie hebben. De kernrandzonegedachte om lokaal de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren en de ringparkgedachte om de verbindingen van binnen naar buiten en vice versa te verbeteren om breder aan ruimtelijke kwaliteit of omgevingskwaliteit te werken.
- *Bodemdaling als opgave in het stedelijk gebied en als wateropgave*. Het concept Ontwerp van de Omgevingsvisie gaf voor bodemdaling inderdaad onvoldoende duidelijk de ontwikkelingen en ambities op deze onderwerpen weer. Wij hebben dat verduidelijkt in het Ontwerp.
- *Er ontbreekt een visie op toerisme*. Het klopt dat toerisme slechts kort is aangestipt in de Omgevingsvisie. Reden hiervoor is dat we het huidige beleid beleidsarm over hebben genomen. Wij zijn bezig met het ontwikkelen van een nieuw programma voor recreatie en toerisme. De beleidswijzigingen die dit oplevert, nemen wij op in een eerste actualisatie van visie en verordening.
- *In de visie en verordening mist de regulering van de digitale leefomgeving*. Deze constatering klopt. Maar wij zien ons zelf ook niet als de aangewezen partij om hierop in te grijpen en te reguleren. Wel hebben wij een korte passage over dit onderwerp in de visie opgenomen.

Vervolgens agendeert u ruimtelijke kwaliteit versus grote flexibiliteit. U geeft aan een toelichting en uitwerking van het begrip ruimtelijke kwaliteit te missen. In de Omgevingsvisie hebben we de slag gemaakt naar Omgevingskwaliteit. Dit vormt een basis voor al ons beleid en loopt daarmee als rode draad door onze Omgevingsvisie, zonder dat we dit heel nadrukkelijk benoemen. Dit hebben we ook zo opgenomen met de te realiseren balans tussen maatschappelijke opgaven en Utrechtse kwaliteiten, de thematische uitwerking van de 7 thema's in hoofdstuk 2 en de in hoofdstuk 3 opgenomen uitgangspunten. Wij zien dit daarmee als een vanzelfsprekendheid. En we zien kwaliteit ook als maatwerk en situatieafhankelijk. Wel zijn er diverse hulpmiddelen voor het bepalen van kwaliteit, zoals de kwaliteitsgids voor de Utrechtse Landschappen en de Chat voor cultuurhistorie, zoals wij hebben aangeven in de Omgevingsvisie en waarnaar wij verwijzen in de Omgevingsverordening. Uit de reacties blijkt dat velen, net als u, dit niet als voldoende ervaren. Om die reden hebben wij hierover een paragraaf toegevoegd aan hoofdstuk 6 (uitvoering), hebben we een toelichting opgenomen over hoe we de balans willen bewaren tussen omgevingskwaliteit en flexibiliteit en wij hebben de definities van ruimtelijke kwaliteit en omgevingskwaliteit toegevoegd aan de visie en de verordening.

Op enkele van uw opmerkingen hierover willen we graag wat specifieker ingaan:

- *U leest in de visie een grote vrijheid in locatiekeuze voor woningbouw, bedrijventerreinen en energie.* Die is er echter niet in die mate. Zo is er beperkte ruimte voor bedrijventerreinen, moeten wonen en werken altijd in aansluiting op de kernen plaatsvinden en zijn er diverse voorwaarden verbonden aan het bouwen. Voor energie is de locatiekeuze inderdaad groot, maar ook hieraan zijn voorwaarden verbonden, die te maken hebben met de ligging van de locatie waarnaar gekeken wordt (natuur, cultuurhistorie, landschap, etc.).
- *U vindt de Omgevingsverordening te thematisch*. De verordening is inderdaad thematisch opgesteld. Dit lijkt nu nog een gemis, maar werkt straks, als de verordening digitaal is, heel logisch: door de in een gebied relevante thema's met elkaar te combineren ontstaat een totaalbeeld van wat op een locatie van toepassing is. Daarmee ontstaat ook een beeld van de onderlinge samenhang. Overigens is er sprake van één Omgevingsverordening met diverse artikelen. We hebben richting Ontwerp gezorgd voor een betere structuur en leesbaarheid om die eenheid en de werking ervan te benadrukken.
- *U geeft aan dat de overheid minder in de vorm van regels en meer in de vorm van meewerkende personen zal bestaan.* De constatering dat de kwaliteit vorm moet gaan krijgen in de samenwerking en processen rondom nieuwe ontwikkelingen delen wij. Dit betekent samenwerking en vertrouwen, uitgangspunten van de Omgevingswet. Uiteraard stelt deze integrale werkwijze en de specifieke rol van de provincie ook randvoorwaarden aan de provinciale competenties m.b.t. samenwerking, innovatie en creativiteit.

U adviseert tenslotte om een programma voor ontwerpend onderzoek op te stellen. In de Omgevingsvisie doen wij hiertoe een aanzet onder de noemer ruimtelijk ontwerp. In hoofdstuk 3 zijn voorstellen opgenomen om ruimtelijk ontwerp breed in te zetten: 'Dat doen we bijvoorbeeld door gebruik te maken van ontwerpend onderzoek, door de inzet van de creatieve verbeeldingskracht van kunstenaars en vormgevers en door samenwerking met innovatieve ondernemers. (…) Het inpassen en mogelijk maken van nieuwe ontwikkelingen vraagt, gezien de beperkte ruimte, om creativiteit, verhaal en beeld'. Dit is ook bij het hoofdstuk Uitvoering nogmaals bekrachtigd. Wij gaan hier de komende tijd vorm aan geven, zowel binnen onze eigen organisatie, als in samenwerking met onze partners, zoals gemeenten, waterschappen, bedrijfsleven en kennisinstituten. Daarbij willen we dit niet zozeer als een apart programma vormgeven, maar willen wij ruimtelijk ontwerp nadrukkelijk en interdisciplinair betrekken en inzetten bij de te ontwikkelen programma's en de uitvoering van de Omgevingsvisie. Daarbij leggen we vanzelfsprekend graag ook de relatie met u en uw werkprogramma.

Advies voor inbedding van Ringpark in de Omgevingsvisie

In uw tweede advies over de Omgevingsvisie, aangaande het Ringpark, geeft u aan dat de status hiervan onduidelijk is in de Omgevingsvisie en dat het rommelt rond de inbedding hiervan. U gaat allereerst in op goede voorbeelden waarin het Ringpark al leeft. De voorbeelden die u noemt zijn deels al geland in de Omgevingsvisie, te weten het Ruimtelijk Economisch Perspectief van de U10, gezond stedelijk leven en het programma U-Ned.

Daarnaast adviseert u, om het Ringpark verder te laten groeien, het motto van Ringpark, 'Groen Groeit Mee' in de Omgevingsvisie te verankeren. Het principe van Groen Groeit Mee krijgt al ruimschoots aandacht in de Omgevingsvisie. Om dit nog verder duidelijk te maken, is een extra passage opgenomen over de ambitie om bij

de totstandkoming van verstedelijking de ontwikkeling van het (recreatief) groen gelijke tred te laten houden. We zijn samen met onze partners een onderzoek gestart om handen en voeten te geven aan dit principe. We hebben dit onderzoek opgenomen in de Omgevingsvisie. Met verstedelijking doelen we in de Omgevingsvisie overigens op de integrale ontwikkeling van alle als stedelijk te bestempelen functies, zoals wonen, werken, bereikbaarheid, energie en voorzieningen. Daarmee is dit onderwerp integraal geagendeerd. De box over het Ringpark is verplaatst en opgenomen nabij deze passage. In de kop daarvan hebben we het motto 'Groen groeit mee', opgenomen.

Tenslotte adviseert u om de ontwikkeling van deze ambitie te laten verlopen via twee verschillende ontwikkeltermijnen: een korte termijn (nu-10 jaar) met park-inclusieve ontwikkelingen en een middellange termijn (10-20 jaar) met een agenda voor ontwerpend onderzoek. Op de korte termijn vindt u twee aspecten van belang: het ontwikkelen van een brede economie waarbij naast financiën ook groene waarden een plek krijgen; en het ontwikkelen van concrete voorbeelden binnen de verschillende ontwikkelingen (woningbouw, mobiliteit, landbouw, energielandschappen, bedrijventerreinen, dijkversterking, etc.). Het economische aspect van groen groeit mee zullen wij agenderen in het genoemde onderzoek naar de uitwerking van het principe om de ontwikkeling van (recreatief) groen gelijke tred te laten houden met verstedelijking. Het ontwikkelen of bijeenbrengen van concrete voorbeelden zullen wij samen met gebiedspartners oppakken. Daarover zijn al de eerste ambtelijke contacten gelegd. Op deze wijze hopen we groen groeit mee concreet te maken in gebiedsontwikkelingen en op deze wijze showcases te ontwikkelen die enthousiasmeren. Voor de lange termijn is ontwerpend onderzoek een werkvorm die we graag willen inzetten.

Wij hopen u hiermee voldoende meegenomen te hebben in onze afwegingen bij uw adviezen bij de totstandkoming van de Ontwerp Omgevingsvisie en -verordening.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen